

KARAR VERME BECERİSİ

Karar kelimesi sözlüklerde "bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı" olarak tanımlanmaktadır.

Bu tanımdaki dikkat çekici nokta kararın bir "düşünme" süresi sonunda oluşmasıdır. Bir başka deyişle "düşünülmeden" hareket etme ya da konuşma karar almak değil, bir anlamda ezberlenmiş, otomatik tepkilerdir.

Birey doğumundan ölümüne kadar geçen süre içinde sürekli olarak karar vermesini gerektiren problem durumlarıyla karşılaşmaktadır.

Bazı insanlar günlük yaşamında karar vermeyi gerektiren bir durumla karşılaştığında kolayca karar veremez. Ne yiyeceğini, ne giyeceğini, nereye gideceğini saatlerce (bazen de günlerce) düşünür. Bu kişilerin bir kısmında da verdiği kararın doğru olup olmadığı konusunun kafalarını sürekli meşgul ettiği görülür. Kararsızlık, hem kararsızlık yaşayan kişi için hem kararsız kişinin kararsızlığından etkilenen kişiler için çok yıpratıcı bir süreçtir.

Her hangi bir konuda karar vermek görüldüğü kadar basit bir süreç değildir.

Karar vermek;

- Ne istediğini bilmeyi,
- Kendini tanımayı,
- İç isteklerini, gereksinimlerini, zorunluluklarını bilmeyi,
- Dış koşulları değerlendirmeyi,
- Sonuçları öngörebilmeyi gerektirir. Bu süreçlerden her hangi birisinde yaşanan bir aksama kararsız kalma sonucu yaratır.

Bir kişinin kararsızlık yaşayıp yaşamayacağını etkileyen en önemli etmen onun kişilik yapısıdır. Fakat kararsızlığın ortaya çıkma nedeni kişilik yapıları arasında büyük farklılıklar göstermektedir.

Kararsızlığı etkileyen konular arasında

- Özgüven eksikliği,
- Seçenekler arasından seçim yapamama,
- Neyin, hangisinin önemli olduğuna karar verememe,
- Ayrıntıya takılıp kalma,
- Kararı karşıdakinin vermesini bekleme,
- Karşıdakinin kıramama,
- 'Hayır' diyememe,
- Bilgi sahibi olmadığı bir konuyla karşı karşıya olma,
- Karşıdakinin baskın tutumu,
- Her türlü kararın olumsuz sonuçlar içermesi sayılabilir.

ÖĞRENCİLERDE KARAR VERME BECERİSİNİ GELİŞTİRMEK İÇİN NELER YAPABİLİRSİNİZ?

1. Öğrencilerinize görevler veya sorumluluklar verin.

Yaşlarına ve gelişim düzeylerine göre, çocuklar belirli görevler için sorumluluk alabilir. Örneğin, sınıfınızı gruplara ayırıp her gruptan bir lider seçip, bu liderlerin gruptaki diğer öğrencilerin dersten önce derse hazır olmalarını sağlamalarını isteyebilirsiniz.

2, Öğrencilerinizin kendi başlarına bir şeyler yapmasına izin verin.

Öğrencilerinize bir aktiviteyi açıkça anlattıktan sonra, onlara tek başına yapma fırsatı verin. Tabii ki, uygun bir denetim sağlamanız gerekecek, ancak onlara deney yapmak için alan vermek önemlidir.

Eğer yardım isterlerse veya bunu kendi başlarına yapmayı başaramazlarsa, onlara yardım etmek için yakınlarda olacaksınız.

3. Kendilerini açıkça ifade etmeleri için onları cesaretlendirin.

Çocukları bir şey istediklerinde kendilerini net ve kesin bir şekilde ifade etmeye teşvik etmek, dil ve sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Ancak bunun gerçekleşmesi için **önce onlara bir şey istemenin doğru yolunu öğretmeniz ve birçok kez tekrarlamanız gerekir.**

4. Öğrencilerin gelişimini etkileyen konularda kurallar koyun ve bu kurallara siz de uyun.

Öğrencilerin karar alabilmeleri, belirli kurallardan muaf oldukları anlamına gelmez. Net ve uygulanabilir sınıf içi kurallar belirleyin ve bu kurallara siz de uymaya özen gösterin.

5. Düşünmeleri için onlara seçenek sunun.

Kazanım ve hedeflere ulaşmak için öğrencilere anlattığınız konularda seçenekler sunup bu seçenekler üzerinde düşünmelerini sağlayın.

Bunu yaparken, "Hangisini tercih edersiniz?" gibi sorular kullanmalısınız veya "Sizce en iyi seçenek hangisidir?" Bu, öğrencilerinizi aldıkları kararları düşünmeye motive edecektir.

Öğrencileriniz beklemediğiniz veya yanlış olarak değerlendirdiğiniz kararlar verirse, bunları düzeltmek için acele etmeyin. İlk olarak, hatalarını ve gelecekte nasıl düzeltebileceklerini açıklayın.

Bunun genellikle bir deneme yanılma süreci olduğunu unutmayın. Öğrenmek ve gelişmek için sakın ve güvenli bir ortamda nasıl düşünüleceğini ve paylaşılacağını bilmek önemlidir.

- Öğrencilerinize neleri yapabildiğini göstermesi için ona fırsat tanıyın.
- Öğrencilerinizin seçim yapmasına izin verin. Bu konularda, onların gösterdiği çabaya saygı duyun. Onları görev ve sorumluluklarıyla baş başa bırakın.
- Öğrencilerinize uygun model oluşturun. Çünkü sorumluluk kazandırmak istediğiniz halde sizin sorumluluklarınızı yerine getirmeniz onları olumsuz etkileyecektir.
- Öğrencilerinizin yerine düşünmek yerine, kendi başlarına düşünmesini sağlayın. Sorunu çözmek yerine, kendi sorunlarını çözmelerine ve sonuçlarına katlanmalarına fırsat vermeniz, öğrencilerinizin sorumluluk duygusunu geliştirecektir.
- Öğrencilerinizin daha büyük ve önemli sorumluluklar yüklenmeye hazır ve istekli olduğu zamanları kollayınız. Bu sorumlulukları yüklenebilmeleri için gerekli olan elverişli ortamlar hazırlayınız.
- Yaptırım uygulamaktansa, özendiriniz. Gösterilen başarıyı olduğu kadar, harcanan çabayı da övünüz.
- Öğrencilerinizin kendi davranışlarının sorumluluğunu almasına ve iyi gitmeyen davranışlarını değiştirmesine fırsat verin.

- Öğrencilerinizin yaptığı yanlış seçimlerin (hayatını tehlikeye atmadıkça) sonuçlarını yaşamasına izin verin ki onlardan bazı dersler çıkarabilsinler.
- Öğrencilerinize yardım edeyim derken, onların sorumluluğunun gelişmesini engelleyebileceğinizi unutmayın. Eğer işin nasıl yapılabileceğini bilmiyorlarsa onlara işin nasıl yapılacağını gösterin.

Selçuk Ortaokulu Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi

Selçuk Ortaokulu Öğretmen Bilgilendirme Rehberi

Karar Verme Becerisi